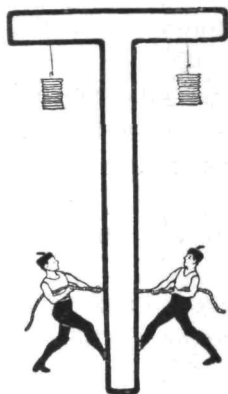

DAVORINOV:

Spoznanje.

istikrat nam je sijala sreča vsepovsod: doma, na polju, na cvetu in v lozi, ob domačem potoku.

V mladosti namreč je vse najmilejše in najlepše. Zakaj žarek sreče, velik in svetel, se odtrga od samega solnca in posije naravnost v srce...

Najprijetnejše pa je v gozdu.

Takrat smo se napotili v gozd po jagod. — Kolikokrat smo jih iskali na prisojnim gričku ali v tistem gozdu; kolikokrat smo jih zobali poredni in sladkosnede! — Male skodelice smo vzeli s seboj. Vsi smo šli, kar nas je bilo razposajenih otrok v hiši. Edini Pavle je ostal doma; ni maral vesele družbe, tudi zabave ne. Samoten je sedel na klopci na vrtu, oči si je senčil z roko in zrl v daljavo, daleč čez vrh, čez belo cesto na zelene travnike. Oči so gledale, podobe pa ni bilo v njih. Zapazil bi bil svoje tovariše tam daleč nekje ob gozdu, ob senčnem, toda v njegovih očeh ni bilo svetlobe ne življenja. Velike in črne so strmele v daljavo, videle pa so meglo, samo meglo, sivo, neprodarno. Oh, ubožec!

Nikdar v življenju ni videl Pavle očeta ne matere, te dobre, usmiljene, ne sestrice. Nikoli ni uzrl velikega solnca nad seboj, nikoli tihe prirode. Mati ga je vodila ob beli roki na vrt, skrbno in počasi ga je vodila, da bi se kam ne zadela in da bi ne padel. Pripovedovala mu je povesti o srnici-kraljici, o palčkih-poljančkih, o veverici, o zakletem gradu in o bosem kosu. Tisto pesem mu je zapela:

Pleši, pleši, črni kos!

Kako bom plesal, ko sem bos? ...

In ko je mati zapela tako pesem, je nagnil kodrasto glavico in govoril ljubeznivo, z mehkim glasom:

»Mati, kako rad bi videl srnico! Gotovo je lepa. In kosa in veverico in grad s srebrnimi okni...«

Materi je takrat po licu polzela solza, solza ljubezni in usmiljenja. Pavle pa je ni videl, še v srcu je ni občutil.

Taki ljudje pa, ki ne vidijo, imajo silno moč. Vedno trpijo, pleča pa se jim ne upognejo, lica ne upadejo, še jokajo ne ubožci.

Ko smo dospeli v gozd, smo se razkropili hitro po zelenem mahu in urno nabirali jagod.

»Glej, Tinček, polovico skodelice jih imam že«, je rekla Marica, Pavlova sestra; oči so ji žarele veselja. »Kako so rdeče, te bodo pa dobre — te!«

»Jaz jih imam tudi!« je vzkliknil Tinček.

»Ti pa nimaš tako lepih,« je odvrnila Marica.

Hiteli smo; jagode so se skoro same pripogibale v skodelice.

»Julček, ali vidiš srnico?« je dejal Boštjanček tiho, »poglej jo, tam-le je ob potoku; Tinček in Marica, ali vidita? Kako je lepa!«

»Oj, saj res!« smo vzkliknili začudeni. — Tam ob potoku je šetala, tiha in ponosna kakor imenitna gospa. Na mali skali ob potoku je sedela pastiričica, nežna ptička, in gibala oprezno z repkom. Na vitki smreki je telovadila veverica; črni kos jo je gledal od strani in ji žvižgal pesem. Prav tiho smo opazovali to gozdno življenje; oči so nam žarele v živem ognju.

»Jaz imam že polno skodelico jagod!« je zavpila Marica, »najpridnejša sem bila«.

»Jaz tudi, jaz tudi«, smo pritrdili vsi, zadovoljni, od veselja obžarjeni.

»Sedaj pa ne pozablajte vseh jagod, se bomo rajši doma gostili,« je preudaril Boštjanček.

»Jaz podarim svoje jagode Pavlu, ubožec je«, je modroval Tinček, najmanjši med nami.

Solnce se je bližalo zatonu, kos je nehal žvižgati, potoček je žuborel glasneje, kakor v pozdrav. Napotili smo se domov. Ko smo šli čez polje, je pel škrjanček veselo pesem in se poslavljal od solnca. Cvetke so zapirale glavice, hrošči so se odpravljali domov ...

Ko smo prišli domov, v rokah skodelice, polne rdečih jagod, je stal Pavle ob belem zidu in tipal s prsti.

Obstopili smo ubožca, in Marica, njegova sestra, mu je pripovedovala:

»Pavle, veš, po jagod smo šli in smo ti jih prinesli. Kako lepo je v gozdu! Srnico smo videli, gosposko živalco, in veverico in pastiričico in kosa, ko je žvižgal.«

Tinček, ki je bil blag, je dal svojo skodelico Pavlu v roke in dejal:

»Pavle, na jagod, dobre so!«

»Pokusi, Pavle, res so dobre,« smo pritrdili ostali ...

Takrat se je obrnil Pavle k zidu in zajokal. Marica se mu je oklenila okolo vratu in ga tolažila:

»Ne jokaj, ubožec, saj te imamo radi! Povej nam, zakaj jokaš!«

Pavle pa ji ni odgovoril.

Premagala ga je žalost, kakor je bil močan; prišlo je spoznanje, hujše od vsake boleti, in je potrkalo na srce. In prikazala se je v srcu srnica, gosposka živalca, in veverica in pastiričica in kos; vsi, ki so bili v gozdu.

Vedno, kadar grem samotni svojo gozdno pot, in zagledam ob beli poti rdečo jagodo, se spomnim nate, Pavle, ki si zajokal, ko te je obsenčilo spoznanje.

